

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р

Робоча програма “ Філософія”

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Філософія нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	бакалавр 054 Соціологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 2 семестр / 2 курс
Викладач	Цюрупа М. В, док. філос. наук, професор , Чичановський І. О. старший викладач
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=WQxtCJYAAAAJ&hl=uk https://fsusgum.mdpu.org.ua/kafedra-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/sklad-kafedry-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/chychanovskiy-igor-oleksijovych/
Контактний тел.	+38 067 147 63 62 +38 050 486 06 02

E-mail:	mvz999@ukr.net chichanovskiy08@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=857
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького що п'ятниці з 10 ⁰⁰ до 11 ⁰⁰ .

АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Філософія» є невід'ємним складником системи підготовки здобувачів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», є невід'ємною складовою отримання soft-skills під час набуття університетської освіти. Навчальна програма передбачає вивчення філософських аспектів становлення та розвитку онтологічних, гносеологічних, аксіологічних, деонтологічних проблем людини та соціуму, універсальних закономірностей, принципів та законів світобудови на мікро-, мезо- та макро рівнях. Під час філософського аналізу конкретних явищ філософія спирається на фундаментальні та спеціальні філософські теорії та концепції, взаємодіє з такими суспільствознавчими дисциплінами, як соціальна антропологія, епістемологія, соціологія, етика, естетика, дискурсологія. Освітній компонент Філософія широко використовує надбання різних суміжних наук, зокрема історії, культурології, соціальної психології тощо.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання навчальної дисципліни “Філософія” є формування у магістрів навичок наочно і обґрунтовано інтерпретувати явища і процеси різних історичних періодів, які обумовили структуру сучасного буття, визначати культурні, соціально-антропологічні та етико-правові нашарування та формувати системне уявлення про предмет філософії, основні етапи та напрямки розвитку філософського знання та основних філософських методологій.

Завдання курсу: сформувати методологічну компетентність бакалаврів здійснювати філософський аналіз явищ в їх соціальному, гносеологічному, аксіологічному, етичному та праксеологічному аспектах, надати уявлення про специфіку філософії як важливої форми

суспільної свідомості, історичного типу світогляду; проілюструвати методологічну роль філософського знання в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних та соціальних проблем буття; ознайомити з історією філософської думки та досягненнями сучасної філософії; сприяти формуванню у здобувачів здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, вміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням професійних завдань.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2. Загальні компетентності:

ЗК 05 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК 06 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

3. Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій

СК 03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому

СК 09. Здатність аналізувати суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання (РН)

РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

РН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

РН04 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних питань

РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікабельність
2. Критичне мислення
3. Прийняття рішень
4. Творчість
5. Переконавання
6. Відкритість до критики

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
2. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього кредитів)	(годин,
Кількість годин денна форма	20	20	50	90/3 кр.	

Підсумковий контроль –екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj> Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній

освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Філософія в системі наук	2	2	5	9	1-13
Тема 2. Філософія Стародавнього Світу	2	2	5	9	1-13
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2	2	5	9	1-13
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2	2	5	9	1-13
Тема 5. Західна некласична філософія	2	2	5	9	1-13
Тема 6. Буття як філософська проблема	2	2	5	9	1-13
Тема 7. Свідомість як філософська проблема	2	2	5	9	1-13
Тема 8. Людина як філософська проблема	2	2	5	9	1-13
Тема 9. Суспільство: основи філософського аналізу	2	2	5	9	1-13 Додаткова
Тема 10. Філософія постмодерну: сучасні питання	2	2	5	9	1-13 Додаткова
Усього	20	20	50	90	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Блок 1. Філософія та її культурно -історичні типи

Тема 1. Філософія як наука й форма світогляду

Поняття філософії, її значення в системі вищої освіти. Поняття світогляду, його структура, типи, функції. Передумови виникнення філософії.. Предмет філософії та особливості філософського мислення. Характерні риси філософського мислення. Співвідношення філософії, релігії, науки та мистецтва. Філософія і політика

Тема 2. Філософія Стародавнього світу.

Особливості розвитку західного та східного типів цивілізацій, їх вплив на розвиток філософії. Особливості й основні напрями релігійно-філософської думки Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. Виникнення філософії в Давній Греції як теоретичної форми мислення. Здобутки античних філософів та їх внесок у подальший розвиток філософії. Давньогрецька натурфілософія про першооснову світу. Класичний період античної філософії: філософські вчення софістів;діалектика Сократа; учення Платона про Ідеї; метафізика Арістотеля. Філософія елліністичного та римського періодів: епікуреїзм: проблема свободи й щастя людини; скептицизм: криза античної раціональності; етика стоїцизму; філософія неоплатонізму. Історичне значення античної філософії.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.

Зміна світоглядних орієнтирів як передумова формування філософії Середньовіччя. Основні напрями середньовічної філософії. Теоцентризм – основний принцип світорозуміння в епоху Середньовіччя. Проблема співвіднесення віри й розуму у філософії патристики. Співвідношення Божественного провидіння і свободи волі людини у філософії Августина Аврелія. Схоластика: загальна характеристика й основні етапи розвитку. Відродження як своєрідний синтез Античності та Середньовіччя. Антропоцентризм і гуманізм. Натурфілософія епохи Відродження. Гуманісти епохи Відродження про місце людини у світі і свободу його волі. Особливості ренесансного типу філософського та наукового мислення. Реформація та її ідеї.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва

Історичні передумови появи філософії Нового часу та її загальна спрямованість. Соціокультурні й соціально-економічні передумови формування цінностей епохи Просвітництва. Німецька класична філософія: єдність та різноманіття форм. Просвітництво як культурний феномен. Соціокультурний контекст світоглядного повороту XVI – XVII століть. Філософія Нового часу: основні тенденції та особливості розвитку: емпіризм та раціоналізм в теорії пізнання; проблема субстанції і варіанти її вирішення; механічний матеріалізм Т. Гоббса; суб'єктивно-ідеалістичний сенсуалізм Д. Берклі та Д. Юма. Вільнодумство й раціоналізм епохи Просвітництва. Німецька класична філософія: морально-практична філософія І. Канта: об'єктивний ідеалізм і діалектика Г. Гегеля.

Тема 5. Західна некласична філософія.

Класичний та некласичний типи філософствування. Ірраціоналізм А. Шопенгауера та С. К'єркегора. Позитивізм і неопозитивізм. «Філософія життя» Ф. Ніцше. Тенденції розвитку сучасної філософії. Соціокультурні особливості XX століття та місце і значення філософії. Сціентистські напрями у західній філософії XX століття. Антропологічні напрями у філософії XX століття: екзистенціалізм, філософська антропологія, персоналізм, фрейдизм, неофрейдизм. Культурологічні та історіософські напрями у філософії XX століття. Основні напрями релігійної філософії XX століття. Ситуація Постмодерну у філософії.

Тема 6. Буття як філософська проблема.

Світ як єдність об'єктивного та суб'єктивного. Прото-філософське розуміння світу. Розвиток наукових уявлень про світ та його будову. Сучасні наукові уявлення про принципи організації світу. Проблема першоджерел світу (монізм, дуалізм, плюралізм). Становлення й еволюція уявлень про матерію. Сучасна наука про матеріальну єдність світу і його багатоманітності. Атрибути матерії: рух як спосіб існування матерії; простір і час як форми існування матерії;

Тема 7. Свідомість як філософська проблема.

Свідомість як предмет філософського аналізу. Основні теорії походження свідомості. Ідеальне й матеріальне в свідомості. Творча сутність свідомості. Суспільна та індивідуальна свідомість. Філософські концепції пізнання. Людини як суб'єкта пізнання. Різноманіття

форм пізнання, їх можливості та межі. Рівні пізнавальної діяльності людини Творчість та інтуїція у процесі пізнання. Специфіка наукового пізнання

Тема 8. Людина як філософська проблема.

Філософська концепція людини як основа науки про людину. Історико-філософський огляд проблеми людини. Проблема соціального, біологічного та духовного в людині. Філософські концепції сенсу життя. Проблема людини в історії філософії. Особистісний вимір людини. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особистість» у філософському вимірі. Філософські концепції антропосоціогенезу. Людина як біопсихосоціальна істота. Специфіка людського буття.

Тема 9. Суспільство: основи філософського аналізу.

Суспільство як предмет вивчення філософії. Матеріалістичний та ідеалістичний підходи до розуміння суспільства. Закони суспільства, їх характер і особливості. Рушійні сили й суб'єкти історичного процесу. Суспільний прогрес, його критерії, типи й напрями розвитку. Філософські моделі соціальної реальності: ідеалістичні підходи до аналізу суспільства; розуміння характеру суспільного життя в історичному матеріалізмі; натуралістичні та органістичні концепції історичного процесу. Формаційний і цивілізаційний підходи до розуміння суспільного розвитку. Суспільний розвиток. Прогрес і регрес. Еволюція і революція. «Криза сучасної цивілізації» і альтернативні проекти майбутнього

Тема 10. Філософія постмодерну: сучасні питання.

Філософія постмодерну: особливості. Постструктуралізм. Герменевтика. Неопрагматизм. Структуралістський конструктивізм П.Бурдьє. Предметне та проблемне поле філософії постмодерну. Філософія пост структуралізму М.Фуко. Герменевтика як напрямок. Неопрагматизм як філософське вчення сучасності. Структуралістський конструктивізм П.Бурдьє

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Підготуйте тези на тему "Актуальні проблеми життя як цінності в українському суспільстві." Зверніть увагу на такі проблеми: Поняття цінностей та їх соціальна природа. Класифікація цінностей. Життя людини як цінність в історико-філософському вченні.
2	Напишіть есе на тему "Людина як духовна істота, здатна до вибору й самовизначення.". Розкрийте такі аспекти: Духовна природа людини? Чи є людина за своєю суттю індивідуалістом чи соціальною істотою? Що ви вкладаєте в поняття самовизначення?
3	Підготувати доповідь на тему «Проблеми гуманізму у військовий період».

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення світогляду як духовно-практичного освоєння світу людиною.
2. Назвіть та охарактеризуйте історичні типи світогляду.
3. Розкрийте причини виникнення філософії.
4. Охарактеризуйте філософію як одвічно-діяльну любов людини до мудрості. Розкрийте Ваше розуміння мудрості.
5. Охарактеризуйте міфологічний тип світогляду.
6. Охарактеризуйте релігійний тип світогляду.
7. Охарактеризуйте науково-філософський тип світогляду.

8. Обґрунтуйте Ваше розуміння предмету і функцій філософії як форми суспільної свідомості.
9. Розкрийте предмет філософії та розгляньте його історичну зміну.
10. Розкрийте взаємозв'язок філософії та світогляду. В чому полягає світоглядна функція філософії?
11. Визначте, в чому полягає гносеологічна функція філософії та покажіть взаємозв'язок філософії та науки.
12. Визначте, в чому полягає методологічна функція філософії.
13. Визначте, в чому полягає культурно-виховна функція філософії та покажіть взаємозв'язок філософії та культури.
14. Визначте, в чому полягає гуманістична орієнтація філософії.
15. Розкрийте зміст основного питання філософії.
16. Визначте, в чому полягає проблема методу в філософії та покажіть взаємозв'язок діалектики та метафізики.
17. Поясніть причини єдності та багатоманітності історико-філософського процесу.
18. Охарактеризуйте основні філософські школи Стародавньої Індії.
19. Охарактеризуйте філософські школи Стародавнього Китаю.
20. Зазначте соціальні передумови виникнення філософії в стародавній Греції.
21. Розкрийте зміст принципу космоцентризму у давньо-грецькій філософії.
22. Порівняйте ідеї грецьких натурфілософів щодо першооснови всього сущого.
23. Розгляньте проблему людини у філософському вченні Сократа.
24. Проаналізуйте вчення Платона про ідеї, його етичні та соціологічні погляди.
25. Розкрийте основні ідеї філософії Арістотеля.
26. Порівняйте уявлення про державу Платона та Арістотеля.
27. Розкрийте особливості елліністичної філософії. Охарактеризуйте філософські школи епікуреїзму, стоїцизму та скептицизму.
28. Охарактеризуйте сутність та основні риси філософії Середньовіччя.
29. Визначте особливості розвитку філософії Середньовіччя: патристика, апологетика, схоластика, містика.
30. Охарактеризуйте специфіку антропоцентризму філософії доби Відродження.

31. Поясніть зміст основних принципів філософії доби Відродження: антропоцентризм, геліоцентризм, пантеїзм.
32. Порівняйте соціальні утопії доби Відродження (Т. Мор, Т. Кампанелла).
33. Розкрийте сутність філософських поглядів Ф. Бекона.
34. Дайте оцінку значенню раціоналізму Р. Декарта для подальшого розвитку філософії.
35. Дайте оцінку основним гносеологічним та соціологічним ідеям Т. Гоббса.
36. Проаналізуйте основні положення сенсуалізму Дж. Локка.
37. Назвіть та прокоментуйте основні ідеї філософії Б. Спінози.
38. Розкрийте основні положення вчення Г. Лейбніца про монади.
39. Визначте соціальний ідеал філософії Просвітництва. Поясніть відмінність філософських поглядів Вольтера і Ж.-Ж. Руссо.
40. Охарактеризуйте основні положення французького матеріалізму XVIII ст. (Ламетрі, Дідро, Гельвецій, Гольбах).
41. Розкрийте основні ідеї німецької класичної філософії.
42. Проаналізуйте основні філософські ідеї І. Канта.
43. Охарактеризуйте етичну концепцію І. Канта.
44. Викажіть критичні зауваження стосовно основних положень суб'єктивного ідеалізму І. Канта.
45. Покажіть взаємозв'язок діалектики та принципу історизму в філософії Г. Гегеля.
46. Розкрийте сутність протиріччя між системою і методом у філософії Г. Гегеля.
47. Охарактеризуйте антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха.
48. Назвіть та дайте оцінку основним ідеям філософії марксизму.
49. Поясніть сутність матеріалістичного розуміння історії.
50. Дайте загальну характеристику сучасної західної філософії.
51. Охарактеризуйте позитивізм і його історичні форми.
52. Визначте основні положення «філософії життя» Ф. Ніцше.
53. Охарактеризуйте філософію екзистенціалізму.

54. Охарактеризуйте концепцію екзистенціалізму Ж.-П. Сартра.
55. Визначте особливості філософської думки в Україні.
56. Охарактеризуйте філософські ідеї в Україні ХХ ст.
57. Оцініть значення «практичної філософії» Г. Сковороди для сьогодення.
58. Розкрийте сутність проблеми людини в філософських роздумах Г. Сковороди.
59. Проаналізуйте вчення про «сродну працю» Г. Сковороди.
60. Розкрийте сутність концепції кордоцентризму Г. Сковороди.
61. «Філософія серця» П. Юркевича.
62. Визначте характерні риси української ментальності.
63. Дайте власну оцінку вчення про ноосферу В. І Вернадського.
64. Дайте оцінку соціально-філософським поглядам Т. Шевченка, М. Драгоманова, Л. Українки, І. Франка.
65. Розкрийте особливості свідомості як вищої форми відображення.
66. Поясніть сутність філософського вчення про свідомість.
67. Поясніть, в чому полягає суспільна сутність свідомості.
68. Розкрийте взаємозв'язок свідомості і мови.
69. Розкрийте філософський смисл проблеми буття.
70. Дайте визначення поняттю субстанції. Дослідіть як воно змінювалось в історії філософії.
71. Дайте поняття категорії матерії у філософському розумінні.
72. Розкрийте сутність категорії руху як способу існування об'єктивної та суб'єктивної реальності.
73. Охарактеризуйте філософські та природничо-наукові концепції простору та часу.
74. Розкрийте взаємозв'язок філософських категорій руху та розвитку, прогресу і регресу.
75. Дайте визначення поняттю науки, розкрийте її функції.
76. Поясніть, у чому проявляється специфіка наукового пізнання.

77. Розкрийте роль науки у прогнозуванні й вирішенні глобальних проблем сучасності.
78. Порівняйте форми чуттєвого та логічного пізнання. Розкрийте їх роль у науковому пізнанні.
79. Назвіть основні положення філософського вчення про істину.
80. Дайте типологію та розкрийте сутність методів наукового пізнання.
81. Розкрийте зміст основних категорій діалектики та обґрунтуйте їх пізнавальну роль.
82. Розкрийте сутність практики як способу людського буття у природному і соціальному світі.
83. Розкрийте сутність та охарактеризуйте структуру способу матеріального виробництва.
84. Охарактеризуйте структуру та сутність суспільної свідомості.
85. Поясніть, у чому полягає філософське розуміння суспільства.
86. Дайте оцінку суспільству як системі, що саморозвивається.
87. Розкрийте філософські концепції сенсу життя.
88. Розкрийте сутність людини з погляду філософії.
89. Розкрийте єдність біологічного й соціального в людині.
90. Покажіть генезис філософських поглядів про людину.
91. Розкрийте зміст ідеї та ідеалу цілісної людини.
92. Розкрийте особливості проблеми сенсу, цінності людського життя та його відображення в духовному досвіді людства.
93. Охарактеризуйте суспільство як систему.
94. Охарактеризуйте духовне буття людини та суспільства.
95. Охарактеризуйте матеріальне буття людини та суспільства.
96. Поясніть, як співвідносяться закони природи й суспільства.
97. Поясніть, чому полягає сутність формаційного та цивілізаційного підходів до суспільного розвитку.
98. Дайте визначення поняттю суспільного прогресу, розкрийте його сутність та критерії.
99. Розкрийте сутність глобальних проблем сучасності.

100. Розкрийте значення соціального прогнозування і передбачення майбутнього..

.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	проблемний виклад, пояснення, кейс-стаді, аналітичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування,
РН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.	пояснення, спостереження, кейс-стаді, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН04 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних питань	пояснення, спостереження ,кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.	пояснення, спостереження ,кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента

Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):

Блок 1

Блок 2

Блок 1: Філософія та її культурно-історичні типи

Творче завдання: Оберіть одного філософа (наприклад, Платон, І. Кант, Г. Гегель) і проаналізуйте, як його ідеї вплинули на розвиток філософських концепцій (наприклад, уявлення про свідомість, природу пізнання, самосвідомість). Продемонструйте, як конкретні філософські

5

0

діяльності
здобувача, які

концепції допомагають розуміти сучасні суспільні проблеми

Підготовка і захист завдання: Підготуйте презентацію, де на конкретних прикладах з історії науки покажете, як філософські засади впливали на розвиток наукових ідей. Включіть приклади соціально-поведінкових наук, де було переосмислено підходи до наукового знання завдяки філософським роздумам.

5

Підготуйте Есе на тему: “Проблема співвіднесення віри й розуму у філософії патристики”

5

Проаналізувати чинники та наслідки змін в Середньовічну епоху розвитку суспільства.

Блок 2: Основні проблеми філософії

Підготуйте питання для наступних групових дискусій. Підготовка може включати створення презентацій, доповідей (5-7 хв), повідомлень, написання есе, розробка/створення проблемних питань, публічна інтерпретація результатів навчальної рефлексії та критичного мислення матеріалу

Свідомість як предмет філософського аналізу. Основні теорії походження свідомості. Ідеальне й матеріальне в свідомості. Творча сутність свідомості.

5

Філософська концепція людини як основа науки про людину. Історико-філософський огляд проблеми людини. Проблема соціального, біологічного та духовного в людині. Філософські концепції сенсу життя.

5

Предметне та проблемне поле філософії постмодерну. Філософія пост структуралізму М.Фуко Герменевтика як напрямок Неопрагматизм як філософське вчення сучасності Структуралістський конструктивізм П.Бурдьє.

5

Разом

15

15

Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):

Підготуйте тези на тему "Актуальні проблеми життя як цінності в українському суспільстві."

Зверніть увагу на такі проблеми: Поняття цінностей та їх соціальна природа. Класифікація цінностей. Життя людини як цінність в історико-філософському вченні.

10

Напишіть есе на тему "Людина як духовна істота, здатна до вибору й самовизначення."

Розкрийте такі аспекти: Духовна природа людини? Чи є людина за своєю суттю індивідуалістом чи соціальною істотою? Що ви вкладаєте в поняття самовизначення?

10

Підготувати доповідь на тему «Проблеми гуманізму у військовий період»».

10

Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)

40

Загальний бал (максимальний бал – 100)

100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності

Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення

Підготовка і захист

завдання

Максимально 5 балів:

1. 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми,
2. 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,
3. 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,
4. 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.

0 балів – відповідь відсутня

Творчі

завдання/Практико-орієнтовані завдання

Максимально 10 балів:

9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов

8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов

6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок;

уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається

5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов

3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов

2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано

0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані

Створення ПР
кампанії/стратегії

Максимально 10 балів:

9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов

8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має

високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов

6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ

5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ

3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи

2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано

0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях	Не зараховано (з	2-3	21-23

на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень

можливістю
повторного
складання)

Не зараховано (з
обов'язковим
повторним
вивченням
освітнього
компонента)

0-1

1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	О цінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	F	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	X F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на цодт, а також в whats app групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Запороженченко О.В. Навчальний посібник з філософії з завданнями та тестами. – Ізмаїл: РВ ІДГУ, 2019. – 256 с.
2. УДК 1(075.8) Ф56 Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
 3. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Ш48 ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.
4. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. - Чернівці Рута, 2012. – 139 с.
5. Філософія: навчальний посібник-практикум / О.Г. Волков, А.М. Землянський, Р. І.Олексенко, Є. М. Рябенко. – Мелітополь, 2017. – 272 с.
6. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013. - 692 с.
7. Основи філософських знань. Підручник/ За ред. В.А.Буслинського. – Львів: Новий світ, 2013. – 352 с.
8. Петрушенко В.Л. Філософія: Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії: навч. посіб. / Віктор Петрушенко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 594 с.
9. Повар А. Філософія : навчально-методичний посібник / А.М. Повар, Т.В. Сулятицька. – Кам'янець-Подільський, 2015. – 163 с.
10. Попович М. Бути людиною / Мирослав Попович. – Київ : Видавничий дім «КиєвоМогилянська академія», 2013. – 223 с.
11. Філософія : Підручник / За ред. М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка. – Харків: Консум, 2010. — 672 с.
12. Філософія: підручник / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, М.С. Філяпіп та ін.; за ред. О.П.Сидоренка. – К.: Знання, 2010. — 414 с
13. Петрушенко В.Л. Філософія: Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. / Віктор Петрушенко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. - 594 с.
14. Ф56 Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – с. ISBN 978-617-7879-67-0.
15. Філософська думка України XI–XVIII ст.: від патристики до схоластики. – Київ: НАН України, Інститут філософії імені Г. С. Сковороди, 2021. – 627

Додаткова література

1. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голова редкол. В. І. Шинкарук. - К. : Абрис, 2002. - 742 с.
2. Філософський словник соціальних термінів / В. П. Андрущенко [та ін.] ; заг. ред. В. П. Андрущенко. - 3. вид., доп. - К. ; Х. : Видавництво "Р.І.Ф.", 2005. - 672 с
3. Георелігійні процеси і конфесійні трансформації в Україні: колективна монографія / За заг. ред. О.Сагана. К. : Світ Знань, 2023. 318
4. Ідентичність людини: філософсько-антропологічний

аналіз. Монографія. К., 2023.–296 с.

5. Хамітов Н.В. Філософський словник. Людина і світ / Н. В. Хамітов, С. А. Крилова. - К. : КНТ : Центр навчальної літератури, 2007. - 264 с.
6. Бондаревич І.М. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Бондаревич ; Запоріж. нац. техн. ун-т. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. - 251 с.
7. Онофрійчук О.А. Філософія : навч.-метод. посіб. / Онофрійчук О. А. ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського, Навч.-наук. ін-т історії та права. - Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2014. - 222 с.
8. Кавалеров А.І. Філософська пропедевтика : навч.-метод. посіб. / А. І. Кавалеров, В. І. Ворніков ; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського": Астропринт, 2013. – 95 с.
9. Попович Мирослав. Григорій Сковорода: філософія свободи. — К. : Майстерня Білецьких, 2007. — 256 с.
10. Рассел Бертран. Історія західної філософії / Пер. Юрій Лісняк, Петро Тарашук. — К. : Основи, 1995. — 759с.
11. Сартр Ж.П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології. – К.: Основи, 2001.- 854 с.
12. Скомаровський В. О. Історія європейської філософії: Нова доба: посібник / В. О. Скомаровський ; Європ. ун-т, Уман. філ. - Умань : Сочінський, 2012 . Ч. 2. - 2012. - 346 с.
13. Стейнберг Д. Філософія для життя. Пізнати себе краще/ Делія Стейнберг ; з ісп. пер. В'ячеслав Сахно. - Київ : Новий Акрополь, 2014. – 167 с.
14. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Петрук Н. К., Борканюк А. Б. - Хмельницький : ХНУ, 2012. - 283 с.
15. Філософія: навч. посіб. / [О. М. Бардін та ін.] ; за ред. О. М. Бардіна, М. П. Требіна ; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". - Х. : НТУ "ХПІ", 2012. - 431 с.
16. Філософія: навч. посіб. / [О. М. Кузь та ін.] ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. Чешка В. Ф. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2013. - 263 с.
17. Філософія: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підгот. / Тімченко О. П. та ін; Укоопспілка. - Львів : Растр-7, 2015. – 359 с.
18. Філософія. Хрестоматія: навч. посіб. / Л.Г.Дротянко (уклад.). – К. : Видавництво Національного авіаційного університету "НАУ-друк", 2009. – 244 с.
19. Філософія: нове покоління / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія» / М.Л. Ткачук (відп.ред.) Б.Шуба (упоряд.). - К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 135 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <http://www.philosophy.ua> – сайт Українського філософського фонду.
2. <http://www.psylib.kiev.ua> – електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
3. <http://www.svichado.com> – сайт видавництва «Свічадо» (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.).
4. <http://religstudies.org.ua/main.php> – сайт «Релігієзнавство в Україні» Української асоціації релігієзнавців.

5. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> – електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
6. <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/index.phtml> – бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
7. <http://www.ji.lviv.ua/index.htm> – інтернет-версія культурологічного часопису «Ї».
8. <http://litopys.org.ua> – сайт «Ізборник»: історія України IX–XVIII ст.: першоджерела та інтерпретації (електронна бібліотека давньої української літератури та розвідок з політології).
9. <http://dialogs.org.ua/ua/> – «Діалог.UA» (інформаційний ресурс, орієнтований на суспільний діалог з проблем стратегії розвитку України, стимулюванні дискусій, які б допомогли віднайти шляхи до встановлення соціально-політичного консенсусу щодо образу майбутнього країни, її місця та місії у світі).